

Kunsten å sammensette en tekst

Rapport fra byggeplassen til en læringsplattform¹

Hvordan kan blogger og wikier brukes til læringsformål? Forfatteren av denne (sammensatte) teksten deltok i et prosjekt som bygget og testet en prototyp på et online-publiseringstøyt, kalt eLogg².

Grunnforholdene

Prosjektmedarbeiderne ønsket å konstruere en læringsplattform som skulle gjøre det enkelt for både elever og lærere å skrive og utveksle sammensatte tekster. Det skulle skje ved å kombinere egenskaper ved to sentrale internettsjangrer: weblogger og wikier. En blogg er, som de fleste vil vite, en (hyppig) oppdatert nettside med korte innlegg, «poster», kronologisk ordnet. Den har gjerne pekere til andre nettstedet og gir rom for kommentarer. En wiki er en tekstsamling skrevet av flere forfattere i fellesskap, som nettleksikonet Wikipedia. Den første er altså en personlig publiseringstøyt, den andre en kollektiv. Begge er skriveformer som mange unge er fortrolige med.

Plantegningene

Faguttrykket «sammensatte tekster» ble introdusert i læreplanen med det flertydige navnet Kunnskapsløftet i 2005. Her ble norskfaget utstyrt med et nytt hovedområde:

[...] sammensatte tekster viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, film og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster (Kunnskapsløftet, 2005:7).

Til grunn for den nye termen ligger multimodalitet, et begrep lansert av Gunther Kress og Theo van Leeuwen (1996). Tale og skrift vil alltid være en ufullstendig representasjon av meningsinnhold, og den lingvistiske modus har ikke forrang framfor ikke-verbale representasjonsformer. Dessuten danner sidelay-out, bokstavenes utseende, størrelse og farge osv. ulike modaliteter som i seg selv er bærere av mening. Multimodalitetsbegrepet var opprinnelig knyttet til tekster på papir, men har fått fornyet og forsterket aktualitet med utviklingen av datamediene, som jo formidler både visuelle og auditive tegnsystemer.

Nå var ikke det utvidede tekstbegrepet noe nytt i skolens norskfag, både Reform 94 og L97 inkluderte lyd og bilde i sin forståelse av begrepet «tekst». Derfor mente da også mange under høringsrunden for fagplanen at det nye hovedområdet var unødvendig. Dessuten overlapper kompetansemålene for andre hovedområder (muntlige tekster, skriftlige tekster) målene for sammensatte tekster. Men departementet tok ikke innvendingen til følge, etter sigende fordi man ville tydeliggjøre det semiotiske mangfoldet ved tekster³. I tillegg var det innført et nytt element: det digitale. For første gang skulle norskfaget eksplisitt omfatte tekster i nye medier, som nettaviser, nettportaler, e-post, dataspill, tekstmeldinger osv. Et av målene for medarbeiderne i eLogg-prosjektet var å utvikle en læringsarena for digitalt sammensatte tekster. Inspirasjonen hentet vi altså fra publiseringsformene blogger og wikier.

Sokkelen

Vi startet med å identifisere eLoggs kjerne. Plattformen skulle først og fremst binde sammen elever, lærere og klasser ved hjelp av deres tekster, som kunne bestå av så vel skrift som bilder⁴. Vi ville at alle skulle kunne se hverandres tekster og hva deltakerne gjør med dem. Resultatet ble at vi bygde en webside med elevteksten i sentrum (figur 1).

Figur 1: eLoggs hovedside

Rundt elevteksten ligger tre hovedfelt. Toppmenyen rommer skolefunksjoner med pekere til oppgaver fra læreren, prosjekter, arbeidsmappe, medelever. Venstre sidemeny inneholder personlige elementer. Her satte vi av plass til et bilde av eleven, bloggeieren. Vi mente det var viktig å gi siden et personlig preg. Bildet er trykkfølsomt og leder til bloggeierens profil, en kort presentasjon skrevet av ham selv. Under bildet satte vi en oppslagstavle for meldinger til ham, deretter en liste over hans egne kategorier og arkiv. Endelig rommer høyre meny linker til andre: Øverst peker til medelevers tekster, med de siste innleggene øverst (listen tilsvarer webloggens roll som viser til andre blogger), dernest elevens og skolens pekere ut i verden. Toppmenyen og de to sidemenyene representerer henholdsvis «skolen», «meg» og «de andre».

I eLogg kan dermed brukerne skape hypertextuelle og multimodale nettverk der noder og linker kan føyes til og endres gjennom kollektive prosesser, samtidig som faglige og sosiale relasjoner blir skapt og synliggjort.

Fasaden

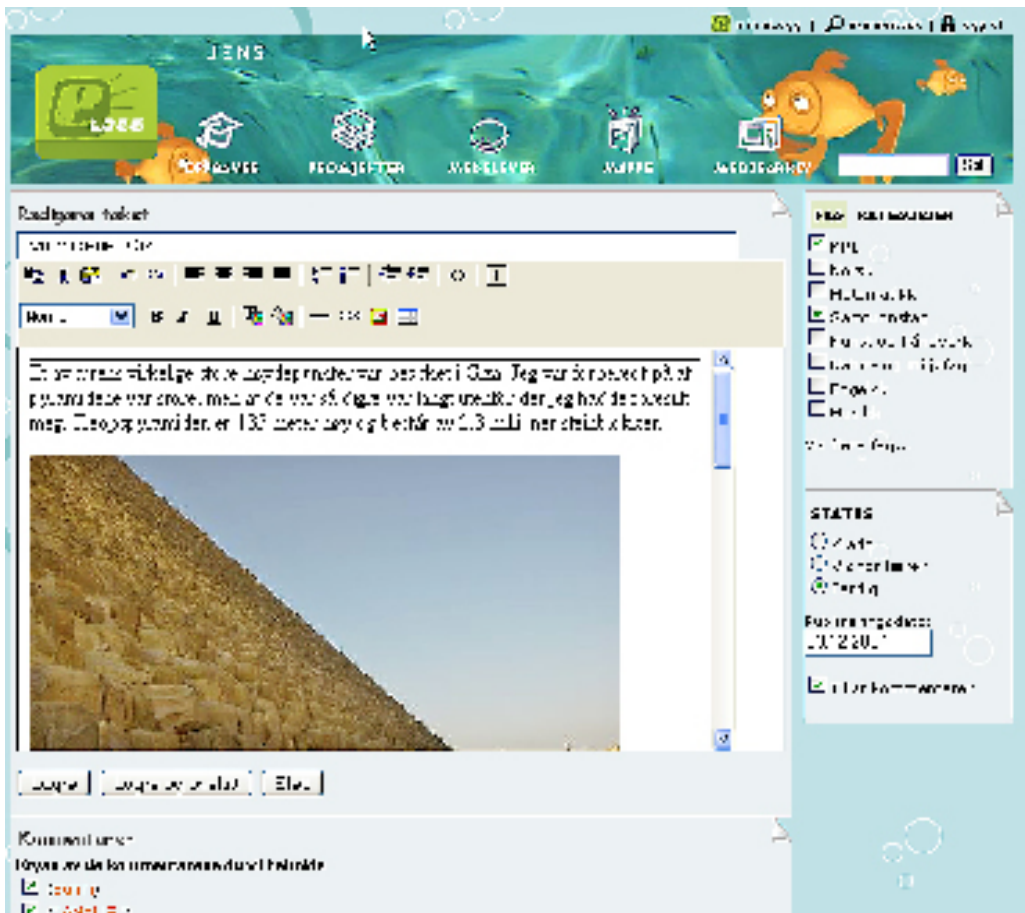
Det er viktig at brukergrensesnittet for en læringsplattform har et enhetlig uttrykk, at det finnes et sett av gjennomgående elementer som ikke endrer seg, og som brukeren kan orientere seg ut fra. På bakgrunn av konklusjonene i en større brukerundersøkelse foreslår Gilutz og Nielsen (2002) en rekke retningslinjer for god design av vevsteder for barn. I motsetning til hva voksne ofte later til å tro, liker ikke nødvendigvis barn at innpakningen er preget av fancy løsninger, «fantasifulle» ord og kryptiske menyer, hevder Gilutz og Nielsen. For eksempel mister animerte menyer og pop-opp-baserte knapper raskt nyhetens interesse og kan gi grunnlag for irritasjon eller forvirring. Barn vil at programmets navigeringsverktøy – menyer, instruksjoner og forklaringer – skal være lett forståelige og direkte, slik at de ikke går seg vill. Gjør de det, lukker de bare vinduet og finner noe annet. Det ligger ingen motsetning mellom slike forventninger og det faktum at barn gjerne er tiltrukket av morsomt og fargerikt innhold i form av multimedialitet og interaktivitet⁵.

Designkonvensjoner er ikke nødvendigvis de samme over alt, og framfor alt endrer de seg fort. Derfor er Gilutz og Niensens rapport interessant, men av begrenset verdi. Den er fra 2002 og dessuten basert på erfaringer fra amerikanske og israelske barn. Dessuten tror vi at nettbrukere – barn så vel som voksne – raskt lærer seg de til enhver til gjeldende navigasjonspraksiser. Vi studerte ulike typer nettressurser rettet mot barn: søkemotorer, spillsteder, informasjonssider, kommersielle som ikke-kommersielle. Konklusjonen var at grensesnittet bør være konsistent og inneholde visuelle signaler slik at brukeren alltid vet hvor han er. («Er jeg nå på prosjektet mitt, på oppgaver, i mappa min?») Samtidig bør menyene være fleksible og tilpasset de ulike gjøremålene. Utfordringen var å finne balansen mellom faste og skiftende referanser. I eLogg ligger toppmenyen fast over alt, mens de to sidemenyene til en viss grad endrer seg. Eksempelvis vil den «personlige» kolonnen til venstre (bilde og profil) være synlig når eleven arbeider med sine egne mapper og prosjekter. Når han derimot arbeider med felles oppgaver som er gitt av læreren, forsvinner de personlige elementene til fordel for oppgavekolonnen.

eLogg har også en søkefunksjon, men den er begrenset – programmet søker i bloggen til den angjeldende eleven. En avansert funksjon ble for teknisk kompleks å lage, blant annet fordi vi da måtte skille mellom søking i universer på ulike nivåer: bloggene til medelever, inviterte venner, hele klassetrinnet og alle skolens blogger.

Inngangsdøren

Gilutz og Nielsen (2002) hevder at barn skroller lite. Det var også våre erfaringer, derfor ønsket vi å få mest mulig inn på én side – som ikke er så stor på de forholdsvis små skjermene vi vet fortsatt finnes ute i skolen. Mest mulig skulle plasseres oppe og sentralt i skjermbildet. Det var bakgrunnen for at bloggpostene ble utstyrt med en ingress-funksjon i versjonene for ungdomstrinnet og mellomtrinnet⁶. Ingressen er en konvensjon som er kjent fra nettaviser, men er ikke så vanlig i ordinære blogger, der hele teksten normalt er synlig. Motivet vårt var at eleven skulle beholde oversikten over hva han har skrevet, få sett mest mulig av tekstsamlingen.

Figur 2: eLogg i skrivemodus

Da skrivefunksjonen – editoren – skulle utformes, ville vi skape et best mulig samsvar mellom det eleven så når han skrev og det han så når han leste. Det maktet vi ikke helt, men i høyere grad enn i de fleste andre bloggverktøyer, hvor det grafiske grensesnittet i skrivemodus gjerne er svært forskjellig fra grensesnittet i lesemodus. Vi måtte rett nok oppgi ambisjoner om at ikke elevens arbeidsområde skulle overskride skjermbildets rammer, fordi eLogg tillater en større skriveflate enn feltet som vises i utgangspunktet. Feltet utvides etter behov og utstyres med den kjente vertikale rullerjakten som brukes til skrolling (figur 2). Men stort sett fikk vi til «What you see is what you get»-prinsippet, altså et nært forhold mellom skrivemodus og lesemodusmedhensyntiltekstbredde, bokstavenes utseende, form og farge, og illustrasjonenes størrelse og plassering.

Innflytting

Plattformen var nå klar til å testes. eLogg ble skoleåret 2004-2005 utprøvd i åtte Bergens-klasser med til sammen 250 grunnskoleelever og deres lærere. Det ble lagd en versjon for ungdomstrinnet, en for mellomtrinnet og en for småskolen. Ungdomsskolen var representert med en klasse på hvert av de tre årstrinnene (åttende til tiende). I barneskolen deltok mellomtrinnet med trefemteklasser, småskolen med en tredje- og en fjerdeklasse. Data testingen av programmet startet, var ikke eLogg et ferdig utformet produkt. Visuell design, navigasjon og funksjoner ble utviklet parallelt med utprøvingen – utseende, funksjonaliteter og virkemåter ble endret, lagt til og fjernet underveis.

Innredning

Den første oppgaven elevene fikk da de hadde logget seg inn⁷, var å laste ned et foto av seg selv (som læreren hadde tatt), skrive en kort tekst til profilen og velge såkalt drakt, dvs. brukergrensesnittets utseende, som farger, fonter og andre grafiske elementer. Mange av ungdoms- og mellomtrinns elevene var raske med å logge seg inn etter skoletid og skifte ut portrettet og forandre drakt. Det ble fort populært å legge inn andre typer bilder, som tegneseriefigurer og bilder av popidoler eller idrettshelter, samt dikte seg «nicknames». Slike psevdonymer («Mike Tyson», «Pusur», «Friends 4 ever», «Barbie Girl») fungerer likevel ikke anonymiserende, fordi bloggeierens virkelige navn også er synlig. Elevene skal stå åpent ansvarlig for tekstene de poster og kommenterer. En jente på ungdomstrinnet manipulerte bildet av seg selv med en fotballspiller, slik at han ble stående og holde rundt henne. På mellomtrinnet la jenter inn bilde av The Olsen Twins og gutter av fotballstjerner. Til slutt var det ingen som hadde bilde av seg selv i profilen. Klassebildet utgjorde et assortert utvalg av kjendiser, hester, hunder, biler og sykler (figur 3).

Elevene ga ulike begrunnelser for hvorfor de skiftet ut det normale portrettet av seg selv. I følge lærerne på ungdomstrinnet var en av de hyppigste forklaringer at elevene ikke ville bli utsatt for mobbing. De var redde for at portrettet deres skulle bli manipulert eller misbrukt på andre måter, som å bli brukt i andre, upassende kontekster. Problemet kan i enkelte tilfeller være reelt – et bilde er personlig og gjør på sett og vis den avbildede sårbar. Men begrunnelsen var ikke nødvendigvis troverdig her og kan ha vært vikarierende. Elevene kan ha oppgitt mob-

Figur 3: Elever i 5. klasse

befrykt for å gjøre det mer legitimt å fjerne bildet av seg selv, fordi læreren i utgangspunktet ville at elevene skulle ta portrettsjangeren på alvor og mislikte at de la inn bilder som lekte med sjangeren. Lærernes motiv for å forlange det «korrekte» kan i så fall være en (misforstått) respekt for forskningsprosjektet eller en mer generell holdning til å ta «skolske» aktiviteter alvorlig. En mer sannsynlig forklaring på elevenes portrettkreativitet er at flere rett og slett var misfornøyd med bildet læreren hadde tatt av dem⁹. Dessuten var utskiftingen nok en måte å dele erfaringer på: Det én elev oppdaget som en mulighet, spredte seg med entusiasme til flere, og det gikk sport i å vise hva man kunne finne på. Uansett hva motivasjonen var, ser vi at elevene tok eierskap over eLogg-verktøyet ved å føle seg fri til å legge inn de bildene og tekstene de ønsket.

Ominnredning

En av de mest populære funksjonene var elevenes muligheter til selv å bestemme drakt. Vi hadde lagd både abstrakte drakter (farge- og formmønstre som rosa hjerter) og tematiske (som dyrebilder eller idrettsmotiver). Inspirasjonen til farger og temaer hentet vi fra populære nettsider. Draktene ble utformet underveis, til dels etter ønsker fra brukerne⁹. Til slutt kunne de velge

Erindre drakt:

«Jeg sa under arbeidet at den drakten hadde en stor og trykke bestemte "Barn drakt"»

Figur 4: eLoggs garderobe

mellom 11 drakter. Elevene valgte stort sett kjønstradisjonelt, jentene ville ha nusselige katter og guttene foretrakk tøffe Brann-fotballer. For øvrig var guttene stort sett fornøyd med utvalget som til enhver tid forelå. Jentene uttrykte derimot tydelige meninger, også på vegne av guttene, enkelte formulerte endog bestemte draktforslag til navngitte gutter i klassen¹⁰ (figur 4).

Lanseringen av en ny drakt fikk stor oppmerksomhet og inspirerte ikke bare til draktskifte, men også til tekstproduksjon: Elevene kommenterte egne og andres valg. Oppmerksomheten, entusiasmen og de hyppige draktskiftene var størst på mellomtrinnet. En del av ungdomsskoleelevene syntes draktene ble for barnslige, de ville heller hatt mer «voksent» grensesnitt. På småskoletrinnet var draktutvalget betydelig mindre, her kunne elevene bare velge mellom fire fargevarianter, og endringslysten var deretter. Den hadde nok vært større dersom de kunne velge blant mellomtrinnets tilbud.

I utgangspunktet var det vårt ønske at elevene skulle sy sin egen drakt. Vi ville at de skulle kunne bygge et grensesnitt basert på eget valg av bunnfarge, bakgrunnsbilde, font, ikoner osv., eventuelt innenfor et antall sett med tilrådde kombinasjoner (for å unngå mørk bakgrunn og svart tekst og lignende uleselige nettsider). Slik skreddersøm måtte vi avstå fra, først og fremst fordi det var for teknisk ressurskrevende. Dermed er ikke eLogg blitt helt «personlig», som var vårt mål. Nå er nok behovet for å uttrykke sin individualitet på denne måten størst på ungdomstrinnet. På mellomtrinnet er kanskje behovet for samhørighet større («Også jeg liker katter, fint at vi har samme drakt.»).

Adgangskontroll

Som vanlig er i weblogger, har også eLogg en bloggroll, en liste over de sist innlagte poster. Utformingen av bloggrollen reiste en del prinsipielle spørsmål. Hvilken opplysning er mest interessant: hva som er skrevet eller hvem som har skrevet det? Opprinnelig viste denne listen tittelen på innlegget, mens en mouse-over-funksjon avslørte opphavsmannen. Senere ble funksjonen speilvendt: Elevnavnet ble vist i listen, mens temaet kom fram i mouse-over-modus.

Ideen var at navnet kanskje ville generere mer respons og skriveaktivitet. Dessuten ville det da bli lettere å skille de ulike svarene på en oppgave fordi mange av tekstene fra de ulike elevene hadde en tendens til å hete det samme («Vinterferien»). Endringen skapte debatt blant lærerne. Ville synliggjøring av elevnavn stigmatisere dem som ikke var flinke skrivere? Eller kunne en slik navneliste nettopp anspore skrivesvake elever til å synliggjøre seg selv, siden inngangsbilletten til det offentlige rommet ikke var uoverkommelig? En enkel setning eller et innlagt bilde var jo nok til å komme øverst på listen over siste posteringer. Vi fikk ikke entydig svar, for elevene betydde bloggrollens «hva» versus «hvem» sannsynligvis mindre enn debatten skulle tilsi.

Synfaring

Lærerne på testskolene ga uttrykk for at de ønsket å kunne se hvem som til enhver til var pålogget, bl.a. for å kunne sende meldinger direkte til enkeltelever. Av tekniske grunner ble en slik funksjon ikke innført, men kunne vært verdifull: Når man sitter alene foran skjermen, kan det skapes et fellesskap å vite at andre også er innlogget, selv om man ikke etablerer en samtale med dem.

Under utprøvingen av de visuelle pekerikonene oppsto et overraskende problem. Det viste seg at en del elever, særlig gutter i sjuende og åttende klasse, hadde problemer med å treffe ikonet for tekstendring, en skrivende blyant. Ikonets størrelse var normal, men det så ut til at elevenes motoriske kompetanse ikke strakk til, tross presumptiv dataspillerfaring for noen av dem. Vi måtte lage blyanten i en størrelse vi hadde trodd bare var nødvendig for lavere trinn (figur 5).

Også bloggpostenes ingress («Les mer»-funksjonen) viste seg å være lite hensiktsmessig, spesielt for elevene på mellomtrinnet. For det første var de ikke fortrolig med å bruke den når læreren ga dem oppgaver. Enkelte trodde oppgaven bare omfattet ingressen, de oppdaget ikke resten av oppgaveteksten. Dessuten var tekstene de selv skrev kortere enn ingressens standardlengde, ofte skrev de bare én setning, dermed utgjorde ingressen hele posten. Men ingressen viser ikke farger og fonter – den har en standardisert tekstformatering, og den kan ikke vise bilder. Når elevene hadde lagt med mye arbeid i å velge ut bilder, skrifttyper og farger, skjønte de ikke hvorfor dette ikke kom fram i posten i ingressmodus. Derfor utelot vi ingress-funksjonen i versjonen for småskolen¹¹.

Figur 5: Ikonenes størrelse

En meldingstjeneste var inkludert i de opprinnelige spesifikasjoner. Den ble sløffet, fordi vi så at det allerede fantes gode verktøyer som ivaretok denne funksjonen. Heller ikke e-post er bygd inn i eLogg, men elevene oppgir sin skolebaserte e-postadresse under den personlige profilen sin. I stedet for en meldingstjeneste er en ordinære-postapplikasjon utenfor eLogg like god, og når elevene kom i chat-alderen, tok de i

brukMSN eller lignende Instant Message-systemer. Likevel ville en lukket chat-tjeneste innenfor eLogg antakelig vært opplevd som tryggere, ikke minst for de yngste.

Eierovertakelse

Det tok ikke lang tid før elevene på test skolene følte seg vel til rette innenfor eLogg. I tillegg til eLoggs substansielle innhold, tekstene (se Schwebs 2006), kan elevenes portrett, profil og drakt forstås som et uttrykk for selvrepresentasjon, jf Goffman (1959). Ikke ulikt personlige hjemmesider (Rasmussen 2003:1) er eLogg en arena for selvframstilling, hvor bloggeieren langt på vei kontrollerer sin egen tilsynekomst (Hoem 2006). Ved å ta i bruk en rekke visuelle redskaper «iscenesetter» eleven sin framreden. Gjennom referanser til kjendiser, idoler og andre populære fenomener går han i dialog med den moderne mediekulturen. Slik viser han at han nok skriver tekstene for seg selv, men han er seg bevisst at han også offentliggjør dem for et publikum (i eLogg rett nok begrenset, i motsetning til nettets åpne blogger). Mer eller mindre målrettet skaper og spiller han med disse «sceniske» hjelpemidlene en sosial rolle i det virtuelle rommet, et rollespill ikke ulikt det som utfolder seg i den virkelige verden.

Et sammensatt byggverk

eLogg er ikke en ferdig utviklet læringsplattform, men en prototyp med sine svakheter og mangler. Likevel fikk prosjektmedarbeiderne gjennom utviklings- og utprøvingstiden tro på at et verktøy av denne art vil kunne hjelpe elever til å styrke sin multimodale tekstkompetanse. Som publiseringsverktøyskillere Logg seg fra dagens mest utbredte læringsplattformer (Fronter og It's Learning). Slike LMSer er først og fremst bygd som sentraliserte administrasjonssystemer (Schwebs 2006) med det formål å behandle filer – læreren sender ut oppgaver og eleven leverer inn besvarelser. Selv om elevene nok har mulighet til å dele sine tekster med hverandre, oppfordrer ikke systemene dem til slik aktivitet. Design og funksjonalitet gjør det omstendelig å lese, gi respons på og linke til andres tekster. eLogg gjør nettopp det, og legger dessuten til rette for samskriving av sammensatte tekster og offentliggjøring av dem, slik Kunnskapsløftets læreplan for norsk forutsetter. Skrivningen og lesingen skjer i et felles rom og utgjør slik en form for sosial tekstpraksis¹².

eLogg er et eksempel på et tekstunivers som er «sammensatt» på flere nivåer. For det første rommer plattformens grensesnitt i seg selv et utvalg typografiske og visuelle elementer som utgjør et semiotisk konglomerat, dels planlagt av designerne og programmererne, dels som et resultat av elevenes valg. For det andre fyller elevene denne arenaen med egne tekster som også er sammensatte, både med hensyn til sjangerutvalg og i form av skrift, illustrasjoner og bilder¹³. For det tredje peker elevenes tekstproduksjon ut over plattformen, mot tekster fra egen fritid og kommersielle medier. Det skjer som intertekstuelle referanser, og direkte via elevenes egne linker. Endelig skaper dette tekstuniverset med sin blogg-prosessualitet og sitt wiki-felleskap et kontinuerlig dynamisk spill mellom skrivere, tekster og lesere. Vi har å gjøre med en sammensatt tekst der arkitekter, konstruktører, byggherre og leieboere går sammen om å reise byggverket.

Referanser

- Gilutz, Shuli og Jakob Nielsen (2002): Usability of Websites for Children: 70 Design Guidelines. Nielsen Norman Group: Fremont, California
- Goffman, Erving (1959): The Presentation of Self in Everyday Life. New York: Doubleday Anchor
- Hoem, Jon (2006): «Selvfremstilling i personlige læringsomgivelser» i Norsk Pedagogisk Tidsskrift 3/2006, Oslo: Universitetsforlaget
- Kress, Gunther og Theo van Leeuwen (1996): Reading Images: the Grammar of Visual Design. London & New York: Routledge
- Kunnskapsløftet: Læreplan for grunnskolen og videregående skole. Utdannings- og forskningsdepartementet 2005
- Lave, Jean og Etienne Wenger (1991): Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation. Cambridge: Cambridge University Press
- Rasmussen, Terje (2003): «Masken foran masken. E. Goffman og personlig presentasjon på Web» <www.media.uio.no/personer/terjer/Goffman.pdf>
- Schwebs, Ture (2006): «Elevelekter i digitale læringsomgivelser» i Digital kompetanse 1/2006, Oslo: Universitetsforlaget
- Østerud, Schwebs, Nielsen og Sandvik (2006): «eLogg – et læringsmiljø for sammensatte tekster» i Digital kompetanse 3/2006, Oslo: Universitetsforlaget

Noter

- 1 Teksten bygger i stor grad på samtaler med Hanne Opedal, visuell formgiver ved Mediesenteret, Høgskolen i Bergen. Forfatteren står også i gjeld til Morten Fahlvik og Jon Hoem, som begge ledet arbeidet med å utvikle eLogg.
- 2 eLogg var et resultat av forsknings- og utviklingsprosjektet Dramaturgi i distribuert læring og ble lagd av Mediesenteret ved Høgskolen i Bergen og webutviklingsfirmaet WebSys. Intermedia, Universitetet i Bergen deltok som samarbeidspartner. Prosjektet, som løp 2003-2005, var finansiert av Forsknings- og kompetansenettverk for IT i utdanning (ITU), Universitetet i Oslo.
- 3 I høringsforlaget ble det nye hovedområdet vekselvis kalt sammensatte og multimodale tekster. Enkelte høringsinstanser etterlyste en enhetlig begrepsbruk, og i den endelige versjonen ble faguttrykket multimodal forlatt, muligens fordi man mente «sammensatt» virket mer forståelig for lekfolk.
- 4 Utgangspunktet hadde vi også ambisjoner om å anvende lyd i versjonen for de yngste elevene. Ideen var å ta i bruk en funksjon hvor eLogg leste opp teksten på skjermen – inkludert tekster eleven selv hadde skrevet. Tjenesten skulle bygge på en teknikk utviklet av firmaet Nordisk Språkteknologi på Voss. Dette måtte vi oppgi, først og fremst fordi teknologien enda ikke viste seg smidig nok.
- 5 Programmeringsteknikk skal innholdet skilles fra designet – designet skal ikke legges inn i innholdet. For brukeren innebærer det at sidene oppleves mer strukturert, og det blir lettere å lese sidene uansett nettleser (Gilutz og Nielsen 2002).
- 6 eLogg ble lagd i tre versjoner, en for ungdomstrinnet, en for mellomtrinnet og en for småskoletrinnet.
- 7 eLogg er et lukket system som krever pålogging.
- 8 Erfaringene fra barnetrinnet støtter en slik forklaring. Her skiftet færre av elevene ut sine bilder. I den grad det skjedde, satte de inn det de oppfattet som et finere bilde av seg selv tatt hjemme, i ferien osv. Årsakene kan være flere: De yngre elevene er mer «lovlidige», underlagt skolens autoritet, og trosser ikke så lett lærerens instruksjoner. De har ikke teknologikompetanse nok til å manipulere bilder. De er vant til at voksne er de som har ansvaret for å ta bilder av dem. Uansett synes det autentiske portrettet som representasjon av dem selv å være viktigst for de yngste.
- 9 Tidlig etterkom vi også sterke ønsker om å få smilefjes, de ble lagt inn i mediearkivet som bilder. Slike emotikons, som blir brukt til å modifisere skriftlige utsagn (ironi, fleip osv) var elevene vant til å bruke i sin sms- og MSN-kommunikasjon.
- 10 «Estetiske» kjønnsforskjeller er kjent fra elevenes øvrige skriftlige arbeider: Jenter, særlig på mellomtrinnet, er gjerne mer opptatt av border og ornamentikk og annen visuell utsmykning.
- 11 Småskoleversjonen ble aldri utstyrt med ingress, noe som var medvirkende årsak til at elevene der ikke opplevde navigasjonsfrustrasjoner i det hele tatt. De skjønte raskt grensesnittet og brukte verktøyet med letthet helt fra starten. Dessuten var de fleste tekniske problemene løst da småskolen begynte å bruke programmet. Utprøvingen på ungdomstrinnet var rammet av langt flere tekniske problemer, dels fordi denne versjonen var den første, dels fordi den var den mest kompliserte (den har langt flere funksjoner).
- 12 Elevenes tekstpraksis kan forstås i lys av Jean Lave og Etienne Wengers (1991) begrep praksisfellesskap («community of practice»). De peker på at læring ikke primært er en kognitiv prosess hos enkeltindividet, men deltakelse i sosial praksis der flere aktører er involvert, jf. Østerud, Schwebs, Nielsen og Sandvik (2006)
- 13 Se Schwebs (2006) for nærmere drøfting av multimodaliteter i elevenes eLogg-tekster.